

ALJAZA

Katar Krizi ve Al Jazeera

Körfez'in küçük ama çok zengin bu ülkesi, ABD'nin ve Arap müttefiklerinin gazabını hak edecek ne yaptı sorusunu *Al Jazeera* üzerinden de cevaplandırabiliriz. Ablukanın Katar ve *Al Jazeera*'nin şeytanlaştırıldığı bir sürecin ardından geldiğini unutmamak gerekir.

İbrahim EFE

Mısır'ın da katıldığı Körfez İşbirliği Teşkilatı (KİT) üye ülkeleri Suudi Arabistan, BAE ve Bahreyn, Donald Trump'ın Suudi Arabistan ziyaretinde KİT ülkeleriyle yaptığı zirveden iki hafta sonra, yani 5 Haziran 2017'de Katar ile diplomatik ilişkileri kestiklerini duyurdular. ABD'nin bitmek bilmeyen "terörizm" savaşında müttefik olarak yer alan bu ülkeler, Katar'ı teröre destek verdiği iddiasıyla ablukaya aldı. Krizin ilk günlerinde Suudi Arabistan *Al Jazeera*'nin Riyad ofisini kapattı ve "Yemen'deki terörist gruplara destek verdiği ve Suudi Arabistan'da bölünmeyi körüklediği" gerekçesiyle *Al Jazeera*'nin ülkedeki yayın lisansını iptal etti. Bu medya ambargosu kısa bir süre sonra Ürdün tarafından uygulandı. *Associate Press* kaynaklı *New York Times* ve *Washington Post* haberlerinde İsrail yetkililerinin *Al Jazeera*'nin Kudüs ofisini kapatmayı düşündükleri duyuruldu. 17 Haziran'da ise *Al Jazeera* Arapça'nın Twitter hesabı, "örgütlü bir kampanya" sonucu kısa bir süreliğine askıya alındı.

Körfez'in küçük ama çok zengin bu ülkesi, ABD'nin ve Arap müttefiklerinin gazabını hak edecek ne yaptı sorusunu *Al Jazeera* üzerinden de cevaplandırabiliriz. Ablukanın Katar ve *Al Jazeera*'nin şeytallaştırıldığı bir sürecin ardından geldiğini unutmamak gerekir. Bu süreci anlamak için birkaç yıl öncesine ve Batı'ya uğramak faydalı olacaktır.

Yaklaşık 100 ülkede 150 milyondan fazla haneye ulaşan *Al Jazeera*, ilk olarak Gazze saldırılarında ve ardından Arap Baharı olarak adlandırılan ayaklanmalarda, pek çok Arap için sadece devletin yönettiği ve kontrol ettiği haber kuruluşlarına değil, aynı zamanda Batı medyasına da bir alternatif oldu. *Al Jazeera* eski direktörü Vaddah Hanfar'ın 2011'de TED için yaptığı konuşmada belirttiği gibi, *Al Jazeera* "evrensel değerlerden ve küresel bir anlayıştan ilham alan, eğitimi ve birbiriyle daha bağlı yeni bir neslin" değişim arzusunun sesi oldu. Nitekim ABD eski Dışişleri Bakanı Hillary Clinton dahi Arap Baharı sürecinde *Al Jazeera*'yi gerçek haberleri vermede ABD basınına geride bıraktığı için tebrik etti. Peki, bu noktadan "terör destekçisi Katar ve *Al Jazeera*" kampanyasına nasıl gelindi?

Kara Propaganda

Katar'a yönelik kara propagandanın ilk işaretleri David D. Kirkpatrick tarafından kaleme alınan ve *New*

Katar ve Al Jazeera hakkında ABD'de ve Batı'da oluşturulan algı, Körfez'in zengin ülkeleri ile neocon, İsrail yanlısı ABD'li politikacılar ve önemli medya figürleri arasındaki "menfaat üçgeninin" bir sonucudur.

York Times'ta yayınlanan 7 Eylül 2014 tarihli bir köşe yazısında bulunabilir. Kirkpatrick bu yazısında, "menfaatlerin alışılmadık bir ittifakı" diye resmettiği Suudi Arabistan, BAE, Mısır ve İsrail'in Katar'ı "terörün banisi" olarak resmetmeye çalıştığından bahsetmekteydi. Katar Dışişleri Bakanı Khalid Al-Attiyah ülkesine yöneltilen bu suçlamaları 9 Eylül 2014 tarihinde *New York Times*'ta yayınlanan bir mektupla reddetti. İsrail'in son yıllarda alenen yürüttüğü Katar karşıtı bu propagandanın BAE tarafından ABD'li bir lobi şirketine (Camstoll) milyonlarca dolar aktararak gizli bir şekilde nasıl yürütüldüğü ise Amerikalı araştırmacı gazeteci Glen Greenwald çalışmaları sonucunda belgelendirildi ve ifşa edildi. Camstoll, neocon, İsrail yanlısı olan habercileri ve *CNN*, *Reuters* ve *The Washington Post* gibi ana akım medyanın önemli isimlerini hedef alarak Katar aleyhtarı hikâyelerin kamuoyuna yerleşmesi için epey çaba ve milyonlarca dolar sarf etti ve başarılı oldu. Örneğin *Dail Beast* yazarı Eli Lake çokça atıf alan ve ABD istihbarat yetkililerinin Katar ile ilgili endişelerinden bahseden 6 Mayıs 2014 tarihli yazısında, Guantanamo Bay hapishanesinden salıverilen Taliban üyelerinin izini Katar'ın kasten kaybedeceği uyarısında bulunuyordu. Ardından *Fox News*'a verdiği demeçte Eli, "Doha'da serbestçe dolaşan kişilerin el-Kaide, Hamas ve bu tür gruplar için topladıkları yüksek miktardaki para"dan söz etti.

Eli Lake: Spies Worry Qatar Will Lose Track of Freed Detainees

Greenwald'un yazısında bahsettiği gibi, yüksek maaşlı eski ABD yetkilileri ve önemli medya figürlerinin koordineli bir şekilde Katar aleyhine yürüttükleri bu medya saldırısı BAE, İsrail, Suudi Arabistan ve destekçileri tarafından kendi gündemlerinin desteklenmesi ve ilerletilmesi için kullanıldı.

"Al Jazeera ayakta kalabilecek mi?"

8 Haziran 2017 tarihli *BBC* haberinde kullanılan bu başlık ("Can Al Jazeera Survive?") *Al Jazeera*'nin kaderine yönelik bir kehanetin yanı sıra önemini de ortaya koymaktadır. Katar kraliyet ailesinin desteğiyle 1996'da kurulan *Al Jazeera*, –muhtemelen– Katar'ın kendisinden daha fazla bilinir hale gelerek Katar'a hem dünyada hem de Ortadoğu'da önemli bir (yumuşak) güç ve etki alanı sağladı. Ortadoğu ve Arap medyası açısından önemli bir değişime işaret eden bu gelişme, elbette Körfez ülkelerinin, Mısır'ın ve İsrail'in tepkilerine rağmen oluyordu. Sosyal medyada oldukça aktif olan BAE'li köşe yazarı Sultan Suud Al Kassami *Newsweek*'te yayınlanan bir yazısında, Katar'ın neden olduğu rahatsızlığın Arap Baharı'ndan öncesine dayandığını, Katar diplomatik krizinin bir kırılma noktası olabileceğini ve Körfez ülkelerinin herhangi bir uzlaşmadan önce *Al Jazeera*'nin tamamen kapatılmasını talep edebileceğini yazdı. Bu süreçte, Katar'ın uzlaşmak için *Al Jazeera*'yi "feda edebileceği" ne ya da en azından "sesini kısacağı"na dair haberler ABD ve Batı medyasında yer aldı.

Sınırsız Haberciler (Reporters without borders) "politik amaçlar için uygulanan sansürü" kınayarak *Al Jazeera* medya ağının yaşanan "diplomatik krizin ikincil mağduru" olduğunu belirtti. *BBC*'ye verdiği demeçte *Al Jazeera English*'in Direktörü Giles Trendle mevcut krizin *Al Jazeera* için zorlu bir sürece işaret ettiğini, ancak "*Al Jazeera*'nin dünyadaki öncü ve cesur haberciliğine profesyonel, dengeli ve objektif bir şekilde devam etmeye bağlı" olduğunu ifade etti. *Global Editors Network*'ün yaptığı bir röportajda *Al Jazeera*'nin eski Genel Direktörü Hanfar, *Al Jazeera*'nin Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerine karşı her zaman objektif, ama saldırgan olmayan bir yayın politikası izlediğini söyledi. Ayrıca Hanfar, *Al Jazeera*'ye yönelik "terörist gruplarının sözcülüğü"nü

Yaklaşık 100 ülkede 150 milyondan fazla haneye ulaşan Al Jazeera, ilk olarak Gazze saldırılarında ve ardından Arap Baharı olarak adlandırılan ayaklanmalarda, pek çok Arap için sadece devletin yönettiği ve kontrol ettiği haber kuruluşlarına değil, aynı zamanda Batı medyasına da bir alternatif oldu.

yaptığına dair suçlamaların, *Al Jazeera*'de yayımlanan Arap Baharı yanlısı haberlerin intikamını almak için kullanılan bir bahane olduğunu ve Katar'ın bu baskılara boyun eğmeyeceğini tahmin ettiğini söyledi.

"Düşmanlarımızı sadece yok etmiyoruz, onları değiştiriyoruz"

George Orwell'ın 1984 adlı romanında geçen bu ifadeyle işkenceci O'Brien, Winston'a işkencenin asıl amacının cezalandırmak ya da bir şey söyletmek değil, "Winston'ı tamamen değiştirmek" olduğunu anlatmak ister. Bu yazının amacı hiçbir şekilde *Al Jazeera*'yi savunmak, onun objektif olup olmadığını (eğer böyle bir şey gerçekten mümkünse) sorgulamak değildi. Asıl amaç Katar krizi sürecinde *Al Jazeera*'ye karşı yürütülen kampanyanın ve propagandanın ne kadar örgütlü ve ideolojik olduğunu göstermekti. Bu kampanyada asıl yanılıcı olan Katar ve *Al Jazeera*'ye yöneltilen "terör destekçiliği ve sözcülüğü" suçlamaları değil, bu suçlamaları yapanların elinden megafonu alınan öfkeli ve kontrolsüz bir lidere benzemeleri gerçeğinin gizlenmesidir. Asıl iç karartıcı olan ise bütün bunların, cafacalı bir propagandanın ("terörle savaş") ve bölgede yaşanan adi nüfuz mücadelesine yön veren ABD politikalarının bir sonucu olmasıdır. Özetle, bu yazının asıl anlatmaya çalıştığı şudur: Katar ve *Al Jazeera* hakkında ABD'de ve Batı'da oluşturulan algı, Körfez'in zengin ülkeleri ile neocon, İsrail yanlısı ABD'li politikacılar ve önemli medya figürleri arasındaki "menfaat üçgeninin" bir sonucudur. ○

Yrd. Doç. Dr. Kılış 7 Aralık Üniversitesi